

รายการ ร้อยเรื่องเมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา & คณะอนุกรรมการฝ่ายข้อมูล

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๐-๗๓

เรื่อง พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. ๒๕๕๗
เรียบเรียง นายวิชาญ ทราย์อ่อน วิทยากรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานบริการวิชาการ สำนักวิชาการ
ออกอากาศ พฤษภาคม ๒๕๕๙

คนไร้ที่พึ่ง คือคนที่ประสบปัญหาขาดความมั่นคงในชีวิตทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ไม่มีรายได้เพียงพอสำหรับการยังชีพ และไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง เนื่องจากสภาพครอบครัวไทยในปัจจุบัน ที่มีครอบครัวเล็กลง ความสัมพันธ์ในครอบครัวเปราะบาง การหย่าร้างสูง ปัญหาเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อครอบครัวยากจน หนี้สินมาก ต้องไปประกอบอาชีพไกลจากภูมิลำเนาเดิม ต้องเปลี่ยนวิถีชีวิตเพื่อให้อยู่รอดจนสภาพครอบครัวอยู่ในภาวะอ่อนแอ ปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้ครอบครัวขาดพลังเพียงพอที่จะรับภาระในการดูแลสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้พิการทางจิต ซึ่งไม่สามารถจะเป็นกำลังการผลิตของครอบครัว แต่เป็นภาระของครอบครัว จนกลายเป็นคนที่ถูกทอดทิ้ง ไร้ผู้อุปการะ ปล่อยให้อยู่คนเดียว ไม่มีการดูแล ควบคุมพฤติกรรม ซึ่งบางครั้งอาจทำลายทรัพย์สิน ทำร้ายผู้คน หรืออาจหนีหายออกจากบ้าน จนในที่สุดเข้ามาสู่วิถีคนเร่ร่อน ขอดาน ไร้ที่อยู่อาศัย และเป็นคนไร้ที่พึ่งในที่สุด

ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่ชัดเจน เพื่อช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่ง ด้วยเหตุผลดังกล่าว พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้ารักษาความสงบแห่งชาติ ได้ใช้อำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี ตามมาตรา ๔๓ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. ... ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๗ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ และเมื่อสภานิติบัญญัติพิจารณาตามกระบวนการเรียบร้อยแล้วประกาศเป็นกฎหมายในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๑ ตอนที่ ๘๓ ก. หน้า ๙ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๗ โดยมีหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติ ดังนี้ คนไร้ที่พึ่งเป็นบุคคลที่ประสบปัญหาในสังคมขาดความมั่นคงในการดำรงชีวิตได้อย่างปกติ ไม่มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม ไม่สามารถหารายได้เพียงพอแก่การยังชีพซึ่งบุคคลเหล่านี้อยู่ในฐานะที่ไม่อาจช่วยเหลือตนเองได้และไม่อาจพึ่งพาบุคคลอื่นได้ ทำให้มีชีวิตอยู่อย่างยากลำบาก มีมาตรฐานการดำรงชีพที่ต่ำกว่ามาตรฐานความเป็นอยู่ของบุคคลทั่วไปสมควรต้องคุ้มครองให้คนไร้ที่พึ่งสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข มีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต และมีสภาพร่างกายและจิตใจ เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป โดยกำหนดวิธีการคุ้มครองไว้อย่างชัดเจนและเหมาะสม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. ๒๕๕๗ มีเนื้อหาโดยสรุป ดังนี้

๑. ให้มีคณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ

ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกินสิบเอ็ดคนเป็นกรรมการให้อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเป็นกรรมการและเลขานุการ

๒. กำหนดให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการรับผิดชอบงานธุรการ งานประชุมและกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ

๓. กำหนดให้มีการจัดตั้งสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งและศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งโดยคณะกรรมการกำหนด

๔. กำหนดให้มีการสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรสาธารณูปประโยชน์ องค์กรสวัสดิการชุมชน องค์กรภาคเอกชนอื่น สถาบันศาสนา หรือกลุ่มคนไร้ที่พึ่ง ดำเนินการในลักษณะเดียวกับสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหรือมีส่วนร่วมในการให้การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

๕. กำหนดให้สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งอาจจัดให้มีศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง และกำหนดให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ศูนย์พัฒนาสังคมประจำจังหวัด หรือส่วนราชการอื่นที่ปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนด เป็นศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

๖. กำหนดให้คนไร้ที่พึ่งมีสิทธิขอรับการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหรือศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง และให้สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหรือศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งให้การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

๗. กำหนดให้สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหรือศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งให้ความช่วยเหลือเท่าที่จำเป็นในเบื้องต้น แล้วจัดส่งคนไร้ที่พึ่งผู้นั้นไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบตามกฎหมายในกรณีที่ปรากฏว่าคนไร้ที่พึ่งผู้นั้นเป็นบุคคลซึ่งกฎหมายให้การคุ้มครองอยู่แล้ว

๘. กำหนดให้บุคคลใดถูกกล่าวหาในความผิดเกี่ยวกับการพักอาศัยในที่สาธารณะตามกฎหมายหรือข้อบัญญัติท้องถิ่น หากเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้นเห็นว่าบุคคลดังกล่าวมีลักษณะเป็นคนไร้ที่พึ่งและสมควรได้รับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ให้เจ้าหน้าที่ส่งตัวคนไร้ที่พึ่งผู้นั้นไปยังสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหรือศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ทั้งนี้ โดยความยินยอมของคนไร้ที่พึ่ง และให้เจ้าหน้าที่ระงับการดำเนินคดีไว้ชั่วคราว

๙. กำหนดให้คนไร้ที่พึ่งต้องจัดทำข้อตกลงเข้าร่วมการอบรมเพื่อฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ การประกอบอาชีพและทำงานตามหลักเกณฑ์หรือกรณีที่เห็นสมควร และกำหนดให้สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งอาจดัดให้การคุ้มครองบางประการแก่คนไร้ที่พึ่งผู้นั้นได้ในกรณีที่คนไร้ที่พึ่งปฏิเสธการจัดทำข้อตกลงหรือฝ่าฝืนข้อตกลง

๑๐. กำหนดบทเฉพาะกาลให้สถานสงเคราะห์ในสังกัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทำหน้าที่ให้การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งชั่วคราวเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

เมื่อกฎหมายดังกล่าวประกาศใช้แล้วทำให้การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เช่น การจัดสวัสดิการสังคม การเสริมสร้างสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ การรักษาพยาบาล การส่งเสริมการศึกษาและอาชีพ การส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างโอกาสในสังคม การพัฒนาคุณภาพชีวิต การสนับสนุนให้คนไร้ที่พึ่งมีงานทำ และมีที่พักอาศัยและการป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อคนไร้ที่พึ่ง เป็นไปอย่างมีระบบระเบียบแบบแผน และดำเนินตามหลักสากลในการดูแลคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ให้กลับมาเป็นสมาชิกของสังคมที่มีคุณภาพได้ต่อไป

บรรณานุกรม

“พระราชบัญญัติคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. ๒๕๕๗” (๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๗). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๑ ตอนที่ ๘๓ ก, น. ๙.

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๗). เอกสารประกอบการพิจารณา เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. (หัวหน้ารักษาความสงบแห่งชาติ เป็นผู้เสนอ) สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์.